



T.C.  
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

# UŞAK BELEDİYESİ

**2023 YILI**  
**SAYIŞTAY DENETİM RAPORU**

**Kasım 2024**



Tel : 90 (312) 295 30 00  
Fax : 90 (312) 295 48 00



[www.sayistay.gov.tr](http://www.sayistay.gov.tr)  
[sayistay@sayistay.gov.tr](mailto:sayistay@sayistay.gov.tr)



İnönü Bulvarı No: 45  
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA



## İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU .....	8
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ .....	9
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	11
7.	DENETİM BULGULARI.....	11
8.	EKLER.....	51



## TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu .....	2
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu .....	3
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu .....	4
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler .....	6
Tablo 8: 29 Adet Dükkanın 2018-2023 Yılları Kira Artışları.....	34
Tablo 9: 31.12.2023 tarihi İtibarıyla Hal Dükkan Kirasını Ödemeyenlerin Listesi.....	35
Tablo 10: Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlar .....	44
Tablo 11: İdarenin Sayıştaya Veri Gönderme Durumu .....	47



## KISALTMALAR

<b>DK</b>	: Daire Kararı
<b>EN</b>	: Avrupa Standartları
<b>KDV</b>	: Katma Değer Vergisi
<b>KWh</b>	: Kilovatsaat
<b>m<sup>3</sup></b>	: Metreküp
<b>T.C.</b>	: Türkiye Cumhuriyeti
<b>TL</b>	: Türk Lirası
<b>TSE</b>	: Türk Standartları Enstitüsü
<b>TÜİK</b>	: Türkiye İstatistik Kurumu
<b>Yİ-ÜFE</b>	: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi





## BULGU LİSTESİ

### A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Banka Kredilerine Ait Faiz Tahakkuk Kayıtlarının Hatalı Yapılması
2. Belediye Tarafından Satın Alınan Bazı Taşınırların İlk Madde ve Malzemeler Hesabına Kaydedilmeden Doğrudan Giderleştirilmesi
3. Değerleme Yapılması Gereken Bazı Hesapların Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması
4. İdare Adına Tapuda Kayıtlı Taşınmazların Fiili Envanter İşlemlerinin Tamamlanmaması ve Bazı Taşınmazların Mali Tablolarda Yer Almaması
5. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması
6. Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında İzlenmemesi
7. Vadeli Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi

### B. Diğer Bulgular

1. Aile Cüzdanı Alımlarının Belediye Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmesi
2. Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin Bazı Maddi Varlıklar İçin Tutulmaması
3. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Uşak İl Özel İdaresine Gönderilmemesi
4. Atık Su Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılamaması
5. Atıksu Gelirlerinin Atıksu ile İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması
6. Belediye İtfaiye Yönetmeliği'ne Göre Bulundurulması Gereken Araçların Belediyede Mevcut Olmaması
7. Belediye Sınırları Dahilinde Halk Otobüsü Plakalarının Süresiz Olarak Kullandırılması
8. Belediye Tarafından Bütçe İçi İşletme Olarak Kurulan İşletmeye Kurumlar Vergisi Mükellefiyetinin Tesis Edilmemesi

9. Belediyenin Sorumluluğundaki Toptancı Halinde Hal Mevzuatına Aykırı Uygulamaların Bulunması
10. Elektrik Enerjisi Alımlarında Elektrik Tüketim Vergisi Ödenmesi
11. Elektrik Enerjisi Tedarik Eden Şirketlerin Elektrik Tüketim Vergisi Beyannamelerinde Gelir Kaybı Riski Bulunması
12. İdarenin Elektrik Enerjisi Alımlarının İhale veya Piyasa Araştırmasına Dayalı Olarak Doğrudan Temin ile Yapılmaması
13. İhale Edilen Bazı Yapım İşlerinde Süre Uzatımı Verilen Hallerde All Risk Sigorta Süresinin Geriye Dönük Olarak Uzatılması
14. İmar Kanunu Uyarınca Alınan Otopark Bedellerinin Mevzuata Aykırı Olarak Kullanılması
15. İmar Programlarının Hazırlanmaması
16. Mal, Hizmet ve Yapım İşlerine İlişkin Bazı Alımların 4734 Sayılı Kanun'da Öngörülen İhale Usulleri Yerine Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi
17. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödenenin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
18. Sayıştaya Gönderilecek Verilerde Gecikme Yaşanması
19. Süre Uzatımı Verilen Yapım İşinde Revize İş Programının Yapılmaması
20. Yapım İşinde Geçici Kabul Eksikliklerinin Fiyatlandırılmaması ve Sözleşme Bedelinine Oranla Ulaştığı Yüzde Düzeyinin Gösterilmemesi

## 1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

### 1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Uşak Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

## 1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre il belediyesinin organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanlığıdır.

Uşak Belediyesinin karar organı olan Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 32 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok üç adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Uşak Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 6 adet birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Müdürlüğü, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Etüt Proje Müdürlüğü, Afet İşleri Müdürlüğü ile İç Denetim Birim Başkanlığı'dır. Başkana bağlı 4'ü memurlar arasından atanan, 3'ü ise meclis üyeleri arasından görevlendirilen başkan yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 31 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

**Tablo 1: Personel Durumu**

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	625	335
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	301	112
Geçici İşçi	-	1
<b>Toplam</b>	<b>926</b>	<b>448</b>
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	730	1823

### 1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Uşak Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Uşak Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

**Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu**

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	-	196.115.000,00	5.675.285,05	35.736.593,23/ 13.697.340,40	223.829.537,88	207.282.874,49	16.546.663,39
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	-	31.564.000,00	50.139,84	857.004,99/ 716.234,56	31.754.910,27	24.658.577,47	7.096.332,80
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	-	852.076.000,00	156.071.825,11	104.284.719,67/ 36.239.770,82	1.076.192.773,96	1.052.711.505,51	23.481.268,45
04	Faiz Giderleri	-	40.000.000,00	-	- / 12.456.797,28	27.543.202,72	21.123.049,61	6.420.153,11
05	Cari Transferler	-	29.016.000,00	13.000.000,00	10.805.102,77/ 2.759.586,13	50.061.516,64	47.818.580,96	2.242.935,68
06	Sermaye Giderleri	-	528.524.000,00	3.202.750,00	52.156.162,66/ 25.017.861,67	558.865.050,99	432.756.680,30	126.108.370,69
07	Sermaye Transferleri	-	10.005.000,00	-	-	10.005.000,00	7.060.170,50	2.944.829,50
08	Borç Verme	-	100.000,00	-	-	100.000,00	-	100.000,00
09	Yedek Ödenek	-	123.600.000,00	-	- / 112.951.992,46	10.648.007,54	-	10.648.007,54
<b>Toplam</b>		-	<b>1.811.000.000,00</b>	<b>178.000.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>1.989.000.000,00</b>	<b>1.793.411.438,84</b>	<b>195.588.561,16</b>

Uşak Belediyesinin 2023 mali yılı bütçesi ile 1.989.000.000,00 TL ödenek öngörülmuş olup yıl içinde 1.793.411.438,84 TL Bütçe Gideri yapılmış, 195.588.561,16 TL ödenek ise iptal

edilmiştir.

**Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu**

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	112.055.000,00	116.471.496,89	81.022,30	116.390.474,59	104
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	220.822.000,00	337825992,53	1.067.323,25	336.758.669,28	153
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	169.952.000,00	30.704.497,40	-	30.704.497,40	18
05- Diğer Gelirler	956.682.000,00	964.038.398,57	553.799,38	963.484.599,19	101
06- Sermaye Gelirleri	530.447.000,00	72.263.100,00	-	72.263.100,00	14
08-Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
09- Red ve İadeler	-958.000,00	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>1.989.000.000,00</b>	<b>1.521.303.485,39</b>	<b>1.702.144,93</b>	<b>1.519.601.340,46</b>	<b>76</b>

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %76 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri beklenenin üstünde (%104), Teşebbüs ve Mülkiyet gelirleri beklenenin üstünde (%153), Alınan bağış ve yardımlar beklenenin altında (%18), Diğer gelirler beklenenin üstünde (%101), Sermaye gelirleri ise beklenenin altında (%14) olarak gerçekleşmiştir.

**Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu**

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	201.790.285,05	207.282.874,49	103
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	31.614.139,84	24.658.577,47	78
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.008.147.825,11	1.052.711.505,51	104
04- Faiz Gideri	40.000.000,00	21.123.049,61	53
05- Cari Transferler	42.016.000	47.818.580,96	114
06- Sermaye Giderleri	531.726.750,00	432.756.680,30	81
07- Sermaye Transferleri	10.005.000,00	7.060.170,50	71
08- Borç Verme	100.000,00	-	-
09- Yedek Ödenekler	123.600.000,00	-	-
<b>Toplam</b>	<b>1.989.000.000,00</b>	<b>1.793.411.438,84</b>	<b>90</b>

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri %90 seviyesinde gerçekleşmiştir. Gider bütçesinde tabloda da görüldüğü üzere başlangıç bütçesinde öngörülen tutarları aşan bölümlere kanuni sınırlar içerisinde aktarma yoluyla gerekli kayıtlar yapılarak ödenekler aşılmadan ödenek üstü herhangi bir harcamaya müsaade edilmemiştir. Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri kanuni sınırın altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son 3 yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

**Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri**

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	44.242.441,91	82.489.845,73	116.471.496,89	86	41
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	109.978.838,40	163.694.671,43	337.825.992,53	49	106
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	2.389.999,71	17.637.856,31	30.704.497,40	638	74
Diğer Gelirler	268.139.052,41	521.854.028,60	964.038.398,57	95	85
Sermaye Gelirleri	8.524.212,20	87.228.047,02	72.263.100,00	923	-17
<b>Toplam</b>	<b>433.274.544,63</b>	<b>872.904.449,09</b>	<b>1.521.303.485,39</b>	<b>101</b>	<b>74</b>
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	1.029.288,34	1.300.238,95	1.702.144,93	26	31
<b>Net Toplam</b>	<b>432.245.256,29</b>	<b>871.604.210,14</b>	<b>1.519.601.340,46</b>	<b>102</b>	<b>74</b>

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 647.997.130,32 TL artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 13.066.641,09 TL, vergi gelirlerinde 33.981.651,16 TL, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 174.131.321,10 TL ve diğer gelirlerde 442.184.369,97 TL artış meydana gelmiştir. Sermaye gelirlerinde 14.964.947,02 TL azalma olmuştur. Özellikle Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve diğer gelirler toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Yapılan inceleme neticesinde, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde, su ve katı atık gelirlerindeki artış tespit edilmiş olup aynı şekilde diğer gelirlerin artış nedeni merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

**Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri**

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	59.417.627,61	106.293.456,75	207.282.874,49	79	95
SGK Devlet Prim Giderleri	9.714.474,75	15.913.835,16	24.658.577,47	64	55
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	232.694.221,89	548.141.311,60	1.052.711.505,51	136	92
Faiz Giderleri	40.043.019,06	17.765.340,69	21.123.049,61	-56	19
Cari Transferler	10.202.866,99	20.835.933,48	47.818.580,96	104	130
Sermaye Giderleri	69.384.134,83	211.917.291,60	432.756.680,30	205	104
Sermaye Transferleri	6.000.000,00	5.500.000,00	7.060.170,50	-8	28
<b>Toplam</b>	<b>427.456.345,13</b>	<b>926.367.169,28</b>	<b>1.793.411.438,84</b>	<b>117</b>	<b>94</b>

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 867.044.269,56 TL artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinde 100.989.417,74 TL, sosyal güvenlik kurumlarına prim giderlerinde 8.744.742,31 TL, mal alım ve hizmet giderlerinde 504.570.193,91 TL, faiz giderlerinde 3.357.708,92 TL, cari transferlerde 26.982.647,48 TL, sermaye giderlerinde 220.839.388,70 TL, ve sermaye transferlerinde de

1.560.170,50 TL’lik bir artış olmuştur. Faiz artışı bankalar üzerinden alınan kredi faizlerinden kaynaklanmıştır. Bütçe yönetiminden ve mali disiplinden ödün vermeden bütçe dengliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.740.490.009,92 TL, Faaliyet Geliri 1.490.681.879,41 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 249.808.130,51 TL olarak gerçekleşmiştir.

Uşak Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

**Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler**

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Utaş İnşaat Gıda Taşımacılık Turizm Temizlik İşl. A.Ş.	61.120.600,00	61.120.600,00	100
2	Ub Maden ve Yatırım İşletmeciliği A.Ş.	8.150.000,00	8.150.000,00	100
3	Uşak Spor Faaliyetleri ve Altyapı Yatırımları A.Ş.	50.000,00	50.000,00	100
4	Uşak Belediyesi Personel Ltd.Şti.	10.000,00	10.000,00	100
5	Udaş Uşak Doğalgaz Dağ.San.Tic.A.S.	-	5.100.000,00	-
6	Tdiosb (banaz jeotermal seracılık)	-	575.170,50	-

## 1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

### 1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Uşak Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik’teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik’te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca



hazırlanmaktadır.

### **1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi**

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

### **1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler**

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

## **2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU**

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

## **3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU**

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

---

## 4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir. Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

## 5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

### Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

### Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber personel yetersizliği açısından bu çalışmalar yeterli değildir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmıştır.

### **Kontrol Faaliyetleri Standartları**

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır. Burada görevli personel bulunmamaktadır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

### **Bilgi ve İletişim Standartları**

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

### **İzleme Standartları**

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi kurulmuştur ancak İdare tarafından bir iç kontrol değerlendirmesi yapılmamıştır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup üç adet iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan biri doludur.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışmaları mevcuttur ancak raporlamada aksaklıklar bulunmaktadır.

---

## 6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Uşak Belediyesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

## 7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

### A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

#### **BULGU 1: Banka Kredilerine Ait Faiz Tahakkuk Kayıtlarının Hatalı Yapılması**

Belediyenin bankalardan kullandığı kredilere ilişkin faiz ödemelerinin hatalı olarak 381 ve 481 Gider Tahakkukları Hesaplarına kaydedildiği görülmüştür.

381 Gider Tahakkukları Hesabının açıklandığı Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 289'uncu maddesine göre bu hesap, kısa vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak gelecek aylarda ödenebilir duruma gelecek olan borçlar ile uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki gider tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılır.

481 Gider Tahakkukları Hesabının açıklandığı 338'inci maddesine göre bu hesap, uzun vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenebilir duruma gelecek olan borçların izlenmesi için kullanılır.

Buna göre tahakkuk etmiş ve gelecek aylarda ödenecek olan işlemler faiz tutarlarının 381 Gider Tahakkukları Hesabına, tahakkuk etmiş ve içinde bulunulan yılı takip eden yıldan sonraki

yıllarda ödenecek işlemler faiz tutarlarının ise 481 Gider Tahakkukları Hesabına kaydedilmesi gerekir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Faiz giderleri ve faiz gelirleri" başlıklı 36'ncı maddesinde; "*Kamu idarelerinin başka kamu idarelerinden, yurtiçindeki veya yurtdışındaki mali kuruluşlardan veya devletlerden yaptıkları borçlanmalar dolayısıyla tahakkuk eden faizler, ilgili oldukları dönemlere gider yazılır...*" hükmüne yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, banka kredilerinin kullanıldığı yılda faiz tutarlarının tamamının giderleştirilerek 630 Giderler Hesabına kaydedildiği, karşılığında 381 ve 481 Gider Tahakkukları Hesaplarının kullanıldığı ve faiz tutarları ödendiğinde ise bu hesaplardan çıkış yapıldığı görülmüştür. Banka kredileri taksitlerine ait ödemeler aylık şekilde düzenlendiğinden ve tahakkuk eden faiz tutarı ilgili ay içerisinde ödendiğinden banka kredisi kullanıldığında faiz tutarına ilişkin herhangi bir kayıt yapılmaması gerekir.

2023 yılından önce çekilen kredilere ait faiz giderleri önceki yıllarda giderleştirilerek 630 Giderler Hesabına kaydedildiğinden, bu kredilere ilişkin 2023 yılında fiilen ödenen toplam 17.627.668,79 TL faiz gideri aynı yılın mali tablolarında yer almamaktadır. 2023 yılında çekilen kredinin ise gelecek yıllara ait faiz giderlerinin 2023 yılında tamamının giderleştirilmesi nedeniyle de aynı yılın faaliyet sonuçları tablosunda 630 Giderler Hesabına 25.854.694,11 TL fazla kayıt yapılmıştır. Ayrıca 2023 yılında tahakkuk etmemiş faiz giderlerinin tahakkuk kayıtları yapıldığından bilançoda 481 Gider Tahakkukları Hesabına fazla kayıt yapıldığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bulgu doğrultusunda işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, faiz tutarlarının tahakkuk ettiği zaman 630 Giderler Hesabına kaydedilerek giderleştirilmesi gerekmekte olup faiz giderlerinin 381 Gider Tahakkukları Hesabına veya 481 Gider Tahakkukları Hesabına tahakkuk gerçekleşmeden kaydedilmemesi gerekmektedir.

## **BULGU 2: Belediye Tarafından Satın Alınan Bazı Taşınırların İlk Madde ve Malzemeler Hesabına Kaydedilmeden Doğrudan Giderleştirilmesi**

Belediyenin muhasebe kayıtlarının incelenmesi neticesinde, satın alınan bazı taşınırların 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kaydedilmeden doğrudan 630 Giderler Hesabı kullanılarak kayıtlardan çıkartıldığı görülmüştür.

28.12.2006 gün ve 26407 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Taşınırların kaydı” başlıklı 12’nci maddesinde; “*Kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması esastır. Taşınır kayıtları, harcama birimleri itibarıyla yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulur. Her bir kaydın belgeye dayanması şarttır.*” hükmü ile aynı yönetmeliğin “Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu” başlıklı 13’üncü maddesinde;

*“1) Taşınırlar, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşınırın ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedilir.*

*(2) Giriş ve çıkış kayıtları Taşınır İşlem Fişine dayanılarak yapılır...”* hükümlerine yer verilmiştir.

27.05.2016 gün ve 29724 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının kullanımına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 115’inci maddesinde; “*Bu hesap, kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için kullanılır.*” ifadesi yer almaktadır.

Yapılan incelemede, Belediyenin ihtiyaç sahibi olan kişilere vermek amacıyla ve festival, organizasyon gibi etkinliklerde dağıtılmak üzere edindiği taşınırları doğrudan giderleştirdiği görülmüştür. Belediyenin edindiği taşınırları ilk önce 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kaydetmeden doğrudan 630 Giderler Hesabını kullanarak giderleştirmesi hem mali tablolarda hataya neden olmakta hem de ilgili taşınırların takibini zorlaştırmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, yapılacak satın alma işlemlerinin bulgu doğrultusunda düzeltileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, Belediye tarafından satın alınarak deposuna konulan sonrasında da dağıtımını yapılan taşınırların, satın alınarak depoya getirildiklerinde 150 İlk Madde ve Malzemeler hesabına kaydedilmesi, kişilerin kullanımına verildiğinde de 630 Giderler hesabı kullanarak giderleştirilmesi gerekmektedir.

---

---

### **BULGU 3: Değerleme Yapılması Gereken Bazı Hesapların Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması**

Mevzuat hükümleri uyarınca değerlendirme işlemine tabi tutulması gereken bazı hesapların değerlendirme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

#### **a) Döviz Hesabı'nda Bulunan Tutarlara İlişkin Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması**

Belediyenin 105 Döviz Hesabı'nda bulunan tutarlara ilişkin değerlendirme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesabın İşleyişi" başlıklı 66'ncı maddesinde; kurumca gün sonlarında, bu hesaba ilişkin yardımcı kayıtlardan elde edilen bilgilere göre, konvertibl yabancı paralar mevcudunun T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden değerlendirilmesi sonucu lehte meydana gelen farkların bu hesaba borç, 600 Gelirler Hesabı'na alacak kaydedileceği, oluşan kur azalışı farklarının ise bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabı'na borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, esasen 104 Proje Özel Hesabı'nda bulunması ve değerlendirme işlemlerinin de bu hesaptaki tutarlar üzerinden yapılması gerekirken, ilgili tutarın 105 Döviz Hesabı'nda izlendiği, ancak bu hesap nezdinde de döviz değerlendirme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, kurum tarafından oluşturulan mali tabloların doğru bilgi üretmesi açısından, yabancı para cinsinden izlenen tutarların ilgili mevzuat hükümleri uyarınca değerlemeye tabi tutulması gerekmektedir.

#### **b) Proje Özel Hesabı'nda Bulunan Tutarların Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması**

Avrupa Birliği'nden Belediyeye proje karşılığı aktarılan ve bu amaçlar için Belediye adına açılan banka hesaplarında bulunan hibe niteliğindeki tutarın ay sonları değerlemelerinin yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 104 Proje özel hesabı bölümünün "Hesabın İşleyişi" başlıklı 63'üncü maddesinde; özel hesaplardaki dövizlerin ay sonlarında T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden yapılacak değerlendirilmesi sonucunda oluşan kur artışı farklarının bu hesaba borç, 600 Gelirler Hesabı'na alacak; kur azalışı farklarının ise bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabı'na borç kaydedileceği belirtilmiştir.



Yapılan incelemede, 104 Proje Özel Hesabı'nda bulunan tutarların döviz değerleme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, değerlendirme işlemlerinin bulgu doğrultusunda yerine getirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, kurum tarafından oluşturulan mali tabloların doğru bilgi üretmesi açısından, yabancı para cinsinden izlenen tutarların ilgili mevzuat uyarınca değerlemeye tabi tutulması gerekmektedir.

#### **BULGU 4: İdare Adına Tapuda Kayıtlı Taşınmazların Fiili Envanter İşlemlerinin Tamamlanmaması ve Bazı Taşınmazların Mali Tablolarda Yer Almaması**

Belediyeye ait taşınmazlara ilişkin fiili envanter çalışmalarının tamamlanmadığı, taşınmazların değerlerinin belirlenmediği ve bu değerler üzerinden taşınmazların kayıtlara alınmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlık 5'inci maddesine göre; tapuda kayıtlı olan taşınmazlardan maliyeti belirli olanların maliyet bedeli, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin rayiç değeri, bu iki değeri belli olmayanlar ile maddede sayılan diğer taşınmazların ise iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Öte yandan Yönetmelik'in Geçici 1'inci maddesinde; kamu idarelerine ait taşınmazların fiili envanterlerinin emlak vergisi değerleri üzerinden kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimler tarafından mevcut kullanım şekilleri esas alınarak en geç 30.09.2014 tarihine kadar tamamlanması, Yönetmelik eki formlara ve icmal cetvellerine kaydedilmesi, fiili envanteri yapılan taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere ilgili muhasebe birimine verilmesi öngörülmüştür.

Söz konusu taşınmazların kayıt ve kontrol altına alınmasında nihai amaç, emlak vergisi değerleri üzerinden kaydedilen taşınmazların maliyet veya rayiç bedeli üzerinden kayıtlara alınması olup anılan madde gereğince bu işlemlerin tamamlanması için öngörülen son tarih 31.12.2017'dir.

Yapılan incelemede, Belediyeye ait taşınmazlara ilişkin fiili envanter çalışmalarının tamamlanmadığı, taşınmazların değerlerinin belirlenmediği ve bu değerler üzerinden kayıtlara alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, taşınmazlara ilişkin fiili envanter çalışmaları ile değerlendirme

işlemlerinin tamamlanarak muhasebe kayıtlarına alınacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, kamu idarelerine ait taşınmazların yukarıda belirtilen çerçevede envanter ve değerlemesinin yapılarak muhasebeleştirilmemesi, kamu idarelerinin taşınmaz kayıtları ile mali tablolarının taşınmazlar hakkında doğru ve güvenilir bilgi sunmasını engellemektedir.

### **BULGU 5: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması**

Uşak Belediyesinin iktisadi faaliyetleri dışında yürüttüğü hizmetler kapsamında yapmış olduğu giderlere ilişkin katma değer vergisinin, giderleştirilmesi veya aktifleştirilmesi gerekirken indirim konusu yapıldığı görülmüştür.

Katma Değer Vergisi (KDV) Genel Uygulama Tebliği'nin "Mükellefiyet" başlıklı bölümünde yer alan "*Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar İle Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi*" başlığı altında "*3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesinde sayılan; (...) belediyelerin (...) ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri vergiye tabi değildir.*" denilmektedir. Bu hükümden dolayı belediyelerin kuruluş amaçlarına uygun olan ve ticari niteliği bulunmayan faaliyetlerinin verginin konusuna dâhil edilmemesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının niteliğini düzenleyen 153'üncü maddesinde;

*"Mahalli idareler, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparlar. Bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılmaz ve bu tutarlar ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilir."* hükmü bulunmaktadır.

Mezkur Yönetmelik'in 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabının işleyişini düzenleyen 154'üncü maddesinde ise;

*"Kurumların katma değer vergisi tahsilatı yaptıkları faaliyetleri ile ilgili mal ve hizmet alımları nedeniyle yapılan giderin, Katma Değer Vergisi hariç tutarı 630-Giderler Hesabına veya aktifleştirilecek bir unsur ise ilgili hesaba borç, indirilecek katma değer vergisi tutarı bu hesaba borç (...) kaydedilir."* hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla, belediyeler katma değer vergisi tahsilatı yaptıkları faaliyetleri ile ilgili mal ve hizmetler için ödedikleri KDV'yi, tahsil ettikleri hesaplanan KDV'den indirebilecek, bunun haricindeki KDV'leri ya giderleştirmek ya da aktifleştirmek sureti ile muhasebe kayıtlarına alacaklardır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre, belediyenin iktisadi faaliyetleri kapsamında ay içerisinde mal ve hizmet alımları dolayısıyla ödenen KDV'nin, mal ve hizmet satışı dolayısıyla tahsil edilen KDV'den fazla olması durumunda aradaki farkın 190 Devreden KDV Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Belediyenin KDV tahsilatını gerektirmeyen, kuruluş amacına uygun hizmetlerinden olan yağmur suyunun uzaklaştırılması gibi birçok işler için yapılan her türlü alım, yapım veya bakımda ortaya çıkan katma değer vergisini 191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabında takip ettiği görülmüştür. Bunun neticesinde,

- Faaliyet sonuçları tablosunda, 630 Giderler Hesabının olması gerekenden daha düşük yer almasına,

- Söz konusu KDV aktifleştirilecek bir unsura ilişkin ise ilgili hesabın (251- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı) mali tablolarda eksik görülmesine sebebiyet verildiği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, Katma Değer Vergisi indirimlerine ilişkin işlemlerin bulgu doğrultusunda düzeltileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, hizmet binalarına ait elektrik bedeli, yağmur suyunun uzaklaştırılması gibi Belediyenin katma değer vergisi tahsilatı yapılmayan tüm faaliyetleri ile ilgili ödediği Katma Değer Vergilerinin ya giderleştirmek ya da söz konusu KDV aktifleştirilecek bir unsura ilişkin ise aktifleştirmek sureti ile muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

### **BULGU 6: Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında İzlenmemesi**

Diğer kamu idarelerinden tahsisli olarak kullanılan taşınmazlar ile diğer kamu idarelerine tahsisli olarak kullanılan taşınmazların, muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı'nda, idarenin tahsis ettiği taşınmazlar için Yönetmelik gereği yapacağı kayıtlarda kullanacağı hesaplar; 250.02, 251.02 ve 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar Hesapları, 500.11 Tahsis Edilen Taşınmazlar Hesabı ve

500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesabı olarak yer almaktadır. Tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar için ise 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İdarece tahsisli kullanılan 25 adet ve başka idarelere tahsis edilen 5 adet taşınmaz bulunmaktadır. İdarenin tahsisli olarak kullandığı taşınmazların muhasebe kayıtları yapılmadığından İdarenin bilançosunda görünmemekte; İdarenin başka kurumlara tahsisli olarak kullandırdığı taşınmazlar ise tahsis kaydı yapılmadığından, idare tarafından kullanılmadığı halde hala bilançoda İdarenin kullanımında gibi görünmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, taşınmazların yönetimi ve kontrolü ile ilgili muhasebe hesaplarının gerçek durumu yansıtabilmesi için, idarelerce tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazlarla ilgili kayıtların yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine uygun olarak tutulması gerekmektedir.

#### **BULGU 7: Vadeli Mevduat Faiz Gelirlerinin Net Tutar Üzerinden Muhasebeleştirilmesi**

Belediyenin vadeli mevduat hesaplarında tahakkuk eden faiz gelirleri, 600 Gelirler Hesabına stopaj kesintisi yapıldıktan sonra net tutar olarak kaydedilmektedir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Gayri safilik ilkesi" başlıklı 39'uncu maddesinde; "*Gelir ve giderler, herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça netleştirilmeden kaydedilir*" hükmü ile "Faaliyet sonuçları tablosu ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde ise ; "*Kamu idarelerinin faaliyetlerine ilişkin gelir ve gider işlemleri, tahakkuk esasına dayalı olarak gelir ve gider hesaplarında izlenir. Gelir ve gider hesapları, bütçe ile ilgili olsun veya olmasın, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri gereği tahakkuk eden her türlü gelir ve giderin kaydına mahsustur.*" hükümleri yer almaktadır.

Yönetmelik'in düzenlemesine göre, tahakkuk eden faiz gelirlerinin stopaj kesintisi yapılmadan önceki brüt tutar üzerinden 600 Gelirler Hesabında, buna ilişkin olarak stopaj yapılan vergi ve benzeri giderlerin de 630 Giderler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından elde edilen faiz gelirlerinin brüt tutar yerine net tutar üzerinden 600 Gelirler Hesabına kaydedildiği, bankalar tarafından yapılan stopajın ise 630 Giderler Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bulgu doğrultusunda muhasebe işlemlerinin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtildiği üzere, mevduat faizlerinin net tutar üzerinden muhasebeleştirilmesi nedeniyle, 2023 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunda 600 Gelirler Hesabı ile 630 Giderler Hesabının eksik bilgi içermesine neden olunmuştur.

## **B. DİĞER BULGULAR**

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

### **BULGU 1: Aile Cüzdanı Alımlarının Belediye Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmesi**

Mal Müdürlüğünden alınan aile cüzdanları için tahsil edilen bedellerin hiçbir şekilde Belediye hesapları ile ilişkilendirilmemesi gerektiği halde alım bedellerinin bütçeden ödenmesi ve bunların satışı sonucu tahsil edilen tutarların bütçeye gelir kaydedilmesi suretiyle Belediye hesaplarında takip edildiği görülmüştür.

Evlendirme Yönetmeliği'nin "Evlendirme Memurluğunun Görev, Yetki ve Sorumlulukları" başlıklı 6'ncı maddesinde; evlendirme memurlarına aile cüzdanı düzenleme görevi verilmiş olup belediye personeli arasından görevlendirilen evlendirme memurlarının belediye başkanına karşı sorumlu oldukları düzenlenmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Aile Cüzdanlarının Mal Sandıklarından Alınması" başlıklı 54'üncü maddesinde; aile cüzdanlarının il ve ilçe mal sandıklarınca evlendirme memurlarına kredili olarak verileceği, bu cüzdanların zimmetle verilmesi ve bedelinin tahsili hususlarında Devlet Muhasebesi Muamelat ve Genel Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu hüküm ile hem muhasebe yönetmeliklerine atıf yapılmış hem de aile cüzdanlarının ilgili mal müdürlüğü veya defterdarlık muhasebe müdürlüğüne belediye tarafından görevlendirilecek yetkili memurlara zimmetle verilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Değerli kâğıtlara ilişkin işlemler" başlıklı 498'inci maddesine göre; değerli kâğıtlar kapsamında olan aile cüzdanları yetkili memurlara, satıldıkça bedeli teslim edilmek üzere zimmetle verilir. Aynı maddenin devamındaki hükme göre ise yetkili memurlar, muhasebe birimlerinden zimmetle aldıkları değerli kâğıtların satış hasılatını en çok on beş günde bir ve her halde mali yılın son iş gününde ilgili mal müdürlüğü veya defterdarlık muhasebe birimi veznesine veya banka hesabına yatırmak zorundadırlar.

Anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; aile cüzdanlarının Belediyenin yetkili memurları tarafından mal müdürlüğünden zimmetle ve bedelsiz alınacağı, söz konusu cüzdanlar satıldıkça tahsil edilen tutarların mevzuatta belirlenen sürelerde ilgili mal müdürlüğüne yine yetkili memurlar tarafından yatırılması gerektiği anlaşıldığından Belediyenin aile cüzdanlarının satın alınması, satılması, muhafaza edilmesi ve muhasebeleştirilmesi ile ilgili herhangi bir yükümlülüğü olmadığı değerlendirilmektedir.

Yapılan incelemede, aile cüzdanı bedellerinin Belediye bütçesinden karşılandığı, cüzdanların ilgililere satışı yapıldıkça tahsil edilen tutarların Belediye bütçesine gelir kaydedildiği ve bunlara ilişkin işlemlerin Belediye muhasebe kayıtlarında izlendiği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, cüzdanların alım ve satımına ilişkin işlemlerin belediyenin muhasebe kayıtları ile ilişkilendirilmeyeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereği, değerli kâğıt niteliğini haiz aile cüzdanlarına ilişkin yetkili memur eliyle gerçekleşen teslim işlemlerinin zimmetle yapılması, cüzdanların alım ve satışına ilişkin işlemlerin Belediye ve Belediyenin muhasebe kayıtları ile ilişkilendirilmemesi gerekmektedir.

## **BULGU 2: Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin Bazı Maddi Varlıklar İçin Tutulmaması**

Belediyenin, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabı için Duran Varlıklar Amortisman Defterini tutmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 491'inci

maddesinde ise; idarelerce tutulacak defterler arasında Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin olduğu ve bu deftere nasıl kayıt yapılacağı ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Bununla beraber 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarını düzenleyen Muhasebat Genel Müdürlüğünün 47 Sıra No.lu Genel Tebliği'nin "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde amortisman ve tükenme payı süresinin, duran varlıkların aktife girdiği yıldan başlayacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Tebliğ'in 9'uncu maddesinde; amortisman tabi her bir varlığın Duran Varlıklar Amortisman Defteri'ne kaydedileceği hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemede, Belediyenin 2023 yılı bilançosunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nda yer alan tutarın gerçeği yansıtmadığı görülmüştür. Bu durum Belediyenin aktifinde bulunan duran varlık tutarının ve çeşidinin çokluğundan, her birinin aktife giriş tarihlerinin ve amortisman oranlarının farklı olmasından ve en önemlisi de Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin kullanılmıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın tam ve güvenilir bilgi vermesini sağlamak amacıyla Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin tutulması gerekmektedir.

### **BULGU 3: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Uşak İl Özel İdaresine Gönderilmemesi**

Belediye tarafından emlak vergisinin %10'u nispetinde ek tahakkuk yapılarak mükelleflerden tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının Uşak İl Özel İdaresine aktarılmadığı görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlıklı 12'nci maddesinin altıncı fıkrasında; belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci ve 18'inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

2863 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında; taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunan miktarların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği ve tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği; onuncu fıkrasında ise belediye başkanlarının, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlü oldukları ve ödenmeyen payların, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine ilgili belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderileceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer yandan, 2863 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan 22.08.2015 tarih ve 29453 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde, katkı payının tarih, tahakkuk ve tahsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, 6'ncı maddesinde de belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idaresine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılacağı; tahsil edilen katkı payının süresi içinde yatırılmamasından belediye başkanı ve hesap işleri müdürünün birlikte sorumlu olduğu; süresi içinde katkı payı hesabına aktarılmaması veya başka amaçlarla kullanılması halinde sorumlular hakkında yasal işlem yapılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, belediye tarafından 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca emlak vergisinin %10'u nispetinde mükellefler adına tahakkuk ettirilen katkı payının, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar İl Özel İdareye beyan edilmesi ve aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 2023 yılında tahsil edilen tutarların yılın ilk beş ayında Uşak İl Özel İdaresine gönderildiği, ancak kalan aylarda tahsil edilmiş olan toplam 8.025.480,57 TL tutarında taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının Uşak İl Özel İdaresine gönderilmediği, 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında bekletildiği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, ekonomik sorunlar ve nakit sıkıntısı nedeniyle katkı paylarının ilgili idareye mevzuatında belirtilen sürede gönderilemediğini belirtmiş ise de belirtilen katkı payları mevzuatı gereğince belediyenin öz geliri olmayıp tahsil edildiği ayı takip eden ay



gönderilmek üzere emaneten belediye hesaplarında bulunan tutarlar olduğundan ve zamanında gönderilmediğinde ek mali külfete yol açtığından bu tutarların belediyenin harcama kalemleri arasında yer almaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Belediyenin 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme zammına maruz kalmaması ve sorumlular hakkında yasal işlemler uygulanmaması için katkı paylarının ilgili idareye mevzuatında belirtilen sürede gönderilmesi gerekmektedir.

#### **BULGU 4: Atık Su Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılamaması**

Belediyenin atık su arıtma tesisinin bulunduğu, ancak bu tesiste kullanılan elektrik enerjisi bedelinin geri ödenmesine ilişkin teşvikten 2014 yılı şubat ayından bu yana yararlanılmadığı, tesise kapasitesinin üzerinde su gelmesine neden olan ve kolay çözümü bulunan etkenlerle ilgili tedbirlerin alınmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 29'uncu maddesi ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik gereğince belli şartları sağlayan tesislerin teşvikten yararlanacağı belirtilmiştir.

Belediyeye ait atıksu arıtma tesisi, maksimum 30.000 m<sup>3</sup>/gün kapasiteli olarak inşa edilmiş ve ileri biyolojik arıtma tesisi olarak 2006 yılı aralık ayında işletmeye alınmıştır. Bu tesise 2009 yılında 5 yıllık deşarj izin belgesi alınmış ve 2011-2014 yılları arasında teşvikten yararlanılmıştır. Fakat bu tarihten sonra tesise gelen atıksuların ortalaması 32.000 m<sup>3</sup>/gün seviyeye ulaşarak maksimum kapasite aşılmış, atıksuların temiz (arıtılmış) olarak alıcı ortama verilememesinden dolayı da bakanlıkça yeni deşarj izni verilmemiş böylece 2014 yılından itibaren teşvikten yararlanılamamıştır.

Burada iki husus dikkati çekmelidir:

- 1- Atıksuların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi durumudur ki en önemli sorundur. Bu şekilde akarsu ve ırmaklar başta olmak üzere çevreye ve insan sağlığına zararlı bir kirlilik kamu kurumu eliyle oluşturulmuş olmaktadır. Bu durum işin çevre ve sağlık boyutudur.
- 2- İdareye ait atıksu arıtma tesisinde sadece 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında kullanılmış olan elektrik tutarı vergiler hariç yaklaşık 6.500.000,00 TL'dir. Ödenmiş olan bu tutarın %50'si olan 3.250.000,00 TL teşvik kapsamında geri alınacağından bu tutar kadar gelirden mahrum kalınmıştır ki bu da ekonomik boyutudur.

Her ne kadar Belediyece atıksu arıtma tesisi kapasitesine 40.000 m<sup>3</sup>/gün ilave tesis yapılması için çalışmalar başlanmış ve bu kapsamda 2021-2023 yılları devlet yatırım programına alınmış ise de 24.12.2021 tarihinde ihale edilen bu yatırımın yaklaşık maliyetin üzerinde verilen teklifler nedeniyle iptal edildiği görülmüştür. Anılan yatırımın yapılmasının geciktiği her günün çevreye ve belediye bütçesine önemli derecede zararı olduğu aşikardır.

Belediyenin kullanıcılara verdiği su miktarının 2023 yılında 11.904.117 m<sup>3</sup> olduğu tahakkuk verilerinden anlaşılmaktadır. Atık su arıtma tesisinde maksimum kapasite yıl boyunca aşıldığı için debi ölçer yoluyla tesise ne kadar atık su alındığı ölçülmemiştir. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü İçmesuyu ve Atıksu Daire Başkanlığının Uşak Atıksu Arıtma Tesisi Ön Raporu'nda; atıksu arıtma tesisine gelen atıksular ölçülmüş ve 07.03.2011 tarihinde günlük 34.787 m<sup>3</sup> atıksuyun tesise girdiği resmi olarak tespit edilmiştir. Bu bilgidен hareketle, maksimum tesis kapasitesi bilinmese de 2023 yılında tesise giren atıksu miktarının minimum 12.697.255 m<sup>3</sup> (365x34.787) olması gerekmektedir. Kaldı ki 2011 yılındaki ölçümde elde edilen verideki Uşak nüfusu ile 2023 yılına kadarki nüfus artışı da dikkate alındığında bu miktarın çok daha büyük olabileceği değerlendirilmektedir. Burada önemle belirtmek gerekir ki bu miktar 2011 yılında tesise giren maksimum atıksu üzerinden hesaplanmıştır. Tesise maksimum giren atıksuyun ölçülebilmesi halinde bu miktarın çok daha yüksek olması beklenmektedir. Sisteme verilen su ile sistemden çıkan atıksu miktarının birbirine denk olması beklenmese de, farkın tek başına nüfus artışından ve terfilerde toplanan atıksuların iletilmesinden kaynaklanmadığı, bazı vatandaşların çatılardan inen yağmur suyunu kanalizasyon hattına bağlamış olmasından ve kuyu suyu kullanan konut, işyeri (otel, oto yıkama, halı yıkama vb.) gibi yerlerin kullanılmış sularını belediyenin bilgisi dışında kanalizasyon sistemine bağlamış olmasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, yıllar itibarıyla kuyu suyu kullanan konut ve işyerlerinin atıksu aboneliği yapıldığını belirtmiş ise de atıksu aboneliklerinin tamamının başvuru üzerine yapıldığı ve belediye tarafından herhangi bir tespit yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca elektrik enerjisine ilişkin teşvikten yararlanılmaması hususunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Sonuç olarak, Uşak Belediyesince kanunların verdiği yetkiye istinaden ilave tesis yapılincaya kadar kanalizasyon şebekesine yağmursuyu gibi kaçak bağlantıların ve su kullanımı çok olan yukarıda örneği verilen konut, işyeri (otel, oto yıkama, halı yıkama vb.) olup olmadığı tespit edilerek hem çevreye zarar vermemek hem de mali açıdan gelir kaybına uğramamak için her türlü idari ve hukuki tedbirleri hızlıca almalıdır.

---

---

### **BULGU 5: Atıksu Gelirlerinin Atıksu ile İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması**

2014 yılından bu yana atıksu arıtma tesisi yatırımına ihtiyaç duyulmasına rağmen atıksu ile ilgili hizmetlere ayrılması gereken atıksu gelirlerinin büyük çoğunluğunun başka hizmetlerde kullanıldığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinde Atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacakların, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorunda olduğu, bu hizmetlerden yararlananlardan, idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınacağı, bu maksatla tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetlerin dışında kullanılmayacağı, atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerin sorumlu olduğu, Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in 5'inci maddesinde sürdürülebilir atıksu yönetilmesi amacıyla tarifelerin belirlenmesinde atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmamasının esas olduğu hüküm altına alınmıştır.

İdarenin atıksu arıtma tesisi 30.000 m<sup>3</sup>/gün maksimum kapasiteye sahiptir. Bu tesisin kapasitesi 2014 yılından bu yana ortalama 32.000 m<sup>3</sup>/gün olarak aşılmış vaziyettedir. Belediyenin ilgili birimlerinden alınan verilere göre 2014-2023 yılları arasındaki atıksu geliri 70.202.558,23 TL'dir. Atıksu arıtma tesisinin kapasitesinin yetersiz olduğu bilinmesine rağmen elde edilen atık su gelirin atıksu arıtma tesisinin kapasitesinin arttırılmasında kullanılmaması sebebiyle atıksu arıtma tesisi yapılmamış ve dolayısıyla 2014 yılından bu yana atıksular mevzuata uygun olarak arıtılmadan alıcı ortama bırakılmak zorunda kalmıştır.

Kanun koyucu tarafından çevre kirliliği esas alınarak atıksu gelirlerinin atıksu hizmetlerinde kullanılması gerektiği kuralı ile bu gelirler tahsisli hale getirilmiştir. Belediyenin atıksu arıtma tesisi 2014 yılından bu yana yetersiz kalmakta ve önemli bir yatırıma ihtiyaç duymaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, idarenin Kanun ve Yönetmelik ile belli hizmetlere tahsisli hale getirilen gelirleri, bu hizmetler için yatırım ihtiyacının olduğu dönemlerde tahsis amacına uygun olarak kullanılmasına gayret edilmelidir.

#### **BULGU 6: Belediye İtfaiye Yönetmeliği'ne Göre Bulundurulması Gereken Araçların Belediyede Mevcut Olmaması**

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nde belirtilen asgari araç sayısının Uşak Belediyesinin İtfaiye Teşkilatında bulunmadığı görülmüştür.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin "Araç" başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrasında itfaiye teşkilatının asgari araç sayısının ilgili TSE veya EN standartlarına uygun olarak nüfus kriteri esas alınarak belirleneceği, aynı maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde Nüfusu 200.000-300.000 olan yerlerde en az 1 adet kurtarma aracı, 2 adet çok maksatlı kurtarma aracı, 8 adet itfaiye söndürme aracı, 2 adet merdivenli araç, 3 adet çift kabinli pikap, 1 adet hizmet aracının olacağı, ikinci fıkrasında itfaiye araçlarının cins ve nitelik yönünden, teknolojik gelişmelere uygun olarak geliştirileceği ve yenileneceği belirtilmiştir.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nde, belediyelerin nüfus ölçütüne göre asgari araç sayısını itfaiye teşkilatında bulundurması ve bu araç ve gereçlerin temini bakım ve onarımı için gerekli ödeneğin ayrılması gerektiği anlaşılmaktadır. Uşak ilinin 2023 yılı nüfusu esas alınarak Yönetmelik'in 42'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen araçlar Belediye bünyesinde bulundurulmalıdır. Belediye İtfaiye Yönetmeliği'ne göre olması gereken araçlardan 1 adet itfaiye söndürme aracı, 1 adet çift kabinli pikabın olmadığı, itfaiye söndürme araçlarından 2 tanesinin ise 1985 model olup ekonomik ve mekanik ömrünü tamamladığı anlaşılmıştır.

İtfaiye hizmeti ve hizmet sunma biçimleri, sunulan hizmetin doğası gereği özel bir önem taşımaktadır. Gerek önleyici gerekse de müdahale edici yönleriyle insan hayatını yakından etkileyen ve acil nitelik taşıyan bir kamu hizmeti olan itfaiye hizmeti, yaşam hakkının korunmasını sağlama yönü nedeniyle son derece önemli bir kamusal hizmet alanıdır. Kamu düzeni ve güvenliğini doğrudan ilgilendiren itfaiye hizmetinin bireylerin can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla, hataya ve ihmale yer vermeyecek şekilde hassas ve özenli bir biçimde sunulması gerekir.

Kamu idaresi cevabında, ekonomik sorunlar nedeniyle itfaiye hizmetlerine yeterli miktarda araç ve ekipman alımı yapılamadığını, teknolojik gelişmelere uygun cins ve nitelikte araç temini sağlanacağını, ekonomik ve mekanik ömrünü yitirmiş araçların uygun şekilde

değerlendirileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, Belediye İtfaiye Yönetmeliği'ne göre bulundurulması gereken asgari araçların bulundurulması sağlanmalı ve yangınla mücadele kapsamında kullanılması gereken ödeneklerin bütçelere konulması için gerekli önlemler alınmalıdır.

### **BULGU 7: Belediye Sınırları Dahilinde Halk Otobüsü Plakalarının Süresiz Olarak Kullandırılması**

Uşak Belediyesi sınırları içerisinde İl Trafik Komisyonunca geçmiş dönemlerde tahsis edilen halk otobüsü plakalarının mevzuata aykırı biçimde süresiz bir hak olarak kullandırıldığı görülmüştür.

Belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etme ve sayılarını belirleme görev ve yetkisi 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesi ile İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir. Bu Kanun'a dayanılarak 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 5'inci maddesinde; ticari plakaların, muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurularak, kapalı teklif usulü ile İl Trafik Komisyonu tarafından verileceği ifade edilmiştir.

Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 84'üncü maddesinde; bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun uygulanmayacağı ifade edilmiş ve bunun sonucunda 5393 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren belediye sınırları içerisinde İl Trafik Komisyonunun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin (p) bendi ile kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirleme; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etme ve işletme, işletirme veya kiraya verme; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütme görevleri belediyeye verilmiş görevlerdir. Maddenin (f) bendi ile toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları,

tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek de belediyenin görevleri arasında sayılmıştır.

Aynı maddenin (l) bendinde ise Belediyenin (f) bendinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği, toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67'nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceği hükme bağlanmış olup bu hükümlerden toplu taşıma hakkının belediyenin görev, yetki ve imtiyazında olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, belediyelerin toplu taşıma araçlarını belirleme yetki ve imtiyazının bulunduğu, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek toplu taşıma işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemlerin tesis etmesi gerekmektedir. İl trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların, 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun ilgili cari hükümleri kapsamında tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat veya hizmet satın alma usullerinden biri ile üçüncü kişilere ihale yoluyla gördürülmesi gerekir. Her dört yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunlu olup yukarıda belirtilen usullerin dışında bir usulün uygulanması mümkün değildir.

Yapılan incelemede, 2023 yılı sonu itibariyle Uşak Belediyesi sınırlarında bulunan; yolcu taşımacılığı yapan Belediye Denetimli Özel Halk Otobüsü (HO) plaka araçların geçmiş tarihlerden süregelen İl Trafik Komisyonun kararları ile mevzuatta belirtildiği üzere 10 yıllık kiralama süresi veya 49 yıllık imtiyaz süresine riayet edilmeyerek süre belirtilmeden verildiği görülmüştür. Bu durum mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmekle birlikte, Belediyenin söz konusu haklarından rekabetin sağlandığı bir ortamda en uygun şekilde gelir elde etmesini de engellemektedir.

Kamu idaresi cevabında, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerekli işlemlerin dikkate alınacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin toplu taşıma hizmetine ilişkin kanunla kendisine verilen haklarını 2886 sayılı Kanun çerçevesinde rekabetin ve saydamlığın sağlandığı bir ihale ile süreli olarak kiraya vermesi; toplu taşıma hizmetine münhasır olarak ruhsat verilmesi yönteminin seçilmesi durumunda ise işlemlerin yine 2886 sayılı Kanun çerçevesinde yürütülmesi; bu hizmetin imtiyaz yoluyla devredilmesi yönteminin seçilmesi durumunda ise Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararına göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

### **BULGU 8: Belediye Tarafından Bütçe İçi İşletme Olarak Kurulan İşletmeye Kurumlar Vergisi Mükellefiyetinin Tesis Edilmemesi**

Halı dokuma, deri çanta, deri cüzdan imalatı gibi faaliyetler yürüten ve bu ürünlerin satışını yapan, 04.10.2011 tarih ve 557 sayılı Meclis Kararıyla bütçe içi işletme şeklinde kurulmasına karar verilen Uşak Belediyesine ait Uşak Dokur evinin kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmeden faaliyette bulunduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 71'inci maddesinde; "Belediye, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir." denilmek suretiyle belediyelerin, özel gelir ve gideri bulunan hizmetleri için önceden izin alarak bütçe içi işletme kuracağı belirtilmiştir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun; "Verginin konusu" başlıklı 1'inci maddesinde, iktisadî kamu kuruluşlarının kazançlarının kurumlar vergisine tabi olduğu,

"Mükellefler" başlıklı 2'nci maddesinin 3 numaralı fıkrasında, belediyelere ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ticarî, sınaî ve ziraî işletmelerin iktisadî kamu kuruluşu olduğu,

Aynı maddenin 6 numaralı fıkrasında ise, iktisadî kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmelerin kazanç amacı gütmemelerinin, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunmasının, tüzel kişiliklerinin olmamasının, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadî niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Kanun'un 4'üncü maddesinde muafiyetler düzenlenmiş, kamu kurumları ile ilgili birçok muafiyet hükmüne yer verilmesine rağmen halı dokuma faaliyetine ilişkin işletmeciliğin muafiyet kapsamında bulunduğuna ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir.

Son olarak 03/04/2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin " ... Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olan ticarî, sınaî ve zirai işletmeler " başlıklı 2.3.1 bölümünde ; İktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerekmektedir. " hükmü ile 2.4 bölümünde ; " ... İktisadi işletmenin belirlenmesinde Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında belirlenen koşulların dikkate alınacağı ve işletmelerin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesi olduğu, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu belirtilmiştir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

... Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

... Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında veya iki veya üç yılda tek bir işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilecektir." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden bütçe içi işletmelerin, ayrı tüzel kişiliği bulunmayan, ilgili mahalli idarenin bütçesinin içerisinde yer alan ve kendine ait özel gelir ve giderleri ile ticari faaliyette bulunan işletmeler olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, tüm gerçek ve tüzel kişilere hizmet veren, belli tutarlarda gelir ve gidere sahip, bu gelir ve giderini denkleştirme mecburiyetinde olan, faaliyetleri dolayısıyla kurumlar vergisi mükellefi olması gereken Uşak Dokur Evinin bütçe içi işletme şeklinde kurulmasına karşın kurumlar vergisi mükellefi olmadığı, makbuz karşılığı satış yaparak faaliyetini sürdürdüğü görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin başlatıldığını



belirtmiştir.

Sonuç olarak, ilgili işletmenin genel olarak bütçe içinde kalınmakla beraber özel faaliyet ve gelir, gider unsurları ayrı bir şekilde izlenmeli, gerçekleştirilen faaliyetler de muafiyet/istisna konusu yapılmadığından bu işletme için kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmelidir.

### **BULGU 9: Belediyenin Sorumluluğundaki Toptancı Halinde Hal Mevzuatına Aykırı Uygulamaların Bulunması**

#### **a) Toptancı Halinde Üretici Örgütleri İçin Yeteri Kadar Dükkan Ayrılmaması ve Üretici Örgütlerince Talep Edilmeyen Dükkanların Diğer Kişilere Mevzuatta Belirtilen Sürenin Üzerinde Kiraya Verilmesi**

Uşak Belediyesi toptancı halinde üretici örgütlerine mevzuatta belirtilen oranda dükkan ayrılmadığı ve üretici örgütlerine ayrılması gereken yerlerin diğer kişilere Kanun ve Yönetmelikte belirtilen sürenin üzerinde kiraya verildiği görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "Toptancı hallerindeki işyerleri ile pazar yerlerindeki satış yerlerinin işletilmesi" başlıklı 11'inci maddesinde toptancı hallerinde bulunan toplam işyeri sayısının en az yüzde yirmisinin üretici örgütü yeri olarak ayrılacağı, üretici örgütlerince, ayrılan işyerlerine yeteri kadar talepte bulunulmaması veya boşalan işyerlerinin doldurulmaması hâlinde diğer talep sahiplerine kiralama yapılabileceği ifade edilmiştir.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in 28'inci maddesinde de yukarıdaki kanun hükümlerine aynı şekilde yer verilmiş ayrıca üretici örgütlerince yeteri kadar talep bulunmaması dolayısıyla diğer talep sahiplerine yapılacak kiralamanın süresinin beş yılı geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Uşak Belediyesi toptancı halinde toplam 40 adet dükkan bulunmaktadır. Yukarıdaki mevzuat gereği 40 adet dükkanın en az 8 tanesinin üretici örgütlerine ayrılması gerekmektedir. Üretici örgütlerince yeteri kadar talep olmaması durumunda diğer talep sahiplerine kiralama yapılabilecektir fakat bu durumda kira süresinin 5 yılı geçmemesi gerekmektedir. Ancak belediyece yapılan kiralama ile 39 dükkan diğer talep sahiplerine kiraya verilmiş sadece 1 tanesi üretici örgütleri için ayrılmıştır. Diğer 39 dükkanın kira sürelerinin bir kısmı 10 yıl bir kısmı ise 12 yıl olarak değişmektedir. Oysa üretici birliklerince talep edilmemesi durumunda diğer kişilere kiraya verildiğinde en az 7 adet dükkanın kira süresinin 5 yılı geçemeyecek

şekilde belirlenmesi gerekirdi. Dolayısıyla üretici örgütlerince talep edilmesi halinde biri hariç hangi dükkanın üretici örgütlerine verileceğine ilişkin bir belirleme yapılmadığından 39 adet dükkanın tamamının kira süreleri 5 yılın üzerinde belirlenmiştir.

Sonuç olarak, yapılan bu işlemler yukarıda belirtilen Kanun ve Yönetmelik hükümleriyle çelişmektedir. Belediye yetkisinde olan hal işletmesi ve burada yer alan dükkanların kiralanması işlemlerinin yazılı mevzuata uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

#### **b) Halde Bulunan İşyerlerinden Alınan Teminatların Hatalı Olması**

Belediye yönetiminde olan sebze meyve halinde bulunan iş yerlerinin kiracılarından mevzuata uygun olarak teminat alınmadığı görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "Teminat" başlıklı 12'nci maddesinin birinci fıkrasında, ticarî güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla, toptancı hallerinde faaliyet gösterenlerden, belediye meclisince belirlenen miktarda nakit, banka teminat mektubu, Hazine bonusu, Devlet tahvili, hisse senedi, gayrimenkul rehni, sigorta teminatı ve nakde çevrilebilir diğer kıymetlerin teminat olarak alınacağı; beşinci fıkrasında, bu madde kapsamında alınacak asgari teminatlara, bunların muhafazası, nakde çevrilmesi ve tamamlattırılmasına, zarar görene ödenmesine, toplam teminat tutarı içinde gayrimenkul rehni oranına, teminatın iadesine ve teminatlarla ilgili diğer hususlara ilişkin usul ve esasların Bakanlıkça belirleneceği belirtilmiştir.

07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin "Teminat" başlıklı 31'inci maddesinin üçüncü fıkrasında da, halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarının, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirleneceği; "Hal yönetim birimince tutulacak defterler" başlıklı 24'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, toptancı halindeki işyerlerinde faaliyet gösterenlerden alınan ve kesilen teminatlara ilişkin bilgilerin kaydedildiği teminat defterinin kullanılmasının zorunlu olduğu; "İşyerinde faaliyet gösterenlerde aranılacak şartlar" başlıklı 29'uncu maddesine toptancı halinde işyeri kiralanacak kişilerde belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi şartı aranması gerektiği düzenlemeleri yapılmıştır.

Kanunun 11'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine göre teminatını süresinde vermeyenlerin veya eksilen teminatını süresinde tamamlamayanların kira sözleşmelerinin

feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği; aynı maddenin yedinci fıkrasında ise kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin veya tahsisin iptaline ilişkin kararın kendilerine tebliğinden itibaren, belediye toptancı halinde faaliyet gösterenler işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur olduğu, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca alınacak teminat tutarının bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın ocak ayında belediye meclisince belirlenmesi gerekmektedir. Yapılan incelemede Belediye yönetiminde bulunan haldeki işletmelerden her yıl teminat alınmadığı, bazı yıllarda bir kısım kiracılardan teminat alındığı ancak bunun her yıl düzenli şekilde yapılmadığı ve kirada meydana gelen yıllık artış tutarı kadar teminatın da tamamlattırılması gerektiği halde mülkiyeti belediyede olan ve kiracılara verilen 39 dükkan için bu belirlemenin yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, halde bulunan işyerlerinin Yİ-ÜFE oranında artan yıllık kira bedelinden az olmamak üzere Belediye Meclisince her yılın ocak ayında belirlenen teminatın alınması ve deftere kaydedilmesi, teminatları yatırmayanlarla ilgili olarak Kanunun 11'inci maddesinin altı ve yedinci fıkrasına göre işlem yapılması gerekmektedir.

### **c) Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halinde Bulunan Yerlerin Kira Artışının Hatalı Yapılması**

Belediye toptancı halinde bulunan 29 adet işyerinin kira artış oranlarında mevzuat hükümlerine aykırı hareket edilmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11'inci maddesinde Belediye toptancı hallerindeki işyerlerini, kiralama yoluyla işletilebileceği; bir yıldan uzun süreli kira sözleşmelerinde ikinci ve izleyen yıllar kira bedellerinin, Üretici Fiyatları Endeksi oranında arttırılacağı; kiralama işlemine ilişkin diğer usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in 28'inci maddesinde de Belediye toptancı halindeki işyerlerinin kira süresi en fazla on yıl olduğu; bir yıldan uzun süreli kira sözleşmelerinde ikinci ve izleyen yıllar kira bedellerinin, Üretici Fiyatları Endeksi oranında arttırılacağı tekraren ifade edilmiştir.

Toptancı halinde bulunan işyerlerinin nasıl kiraya verileceği ve uyulacak esaslar ile kira artışının nasıl olacağı yukarıda anılan mevzuat hükümleri ile ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Kaldı ki 29 adet dükkan için yapılan kira sözleşmelerinin "kira bedeli" başlıklı

5'inci maddesine 5957 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi gereğince ikinci ve izleyen yıllara ait kira bedellerinin her yıl Üretici Fiyatları Endeksi oranında arttırılacağı ifadesine yer verilmiştir. Kira ücretlerine sözleşme başlangıç tarihi olan 1 Ocak itibarıyla uygulanacak olan Yİ-ÜFE oranında artış yapılmalıdır. Ocak ayının 3'ünde TÜİK tarafından açıklanacak olan bir önceki yılın Yİ-ÜFE oranı, kira artışında esas alınacak orandır. 10 yıl olarak kiralanan dükkanların da içinde bulunduğu toplam 10 adet dükkanın kira tutarları 10 yıllık peşin tahsil edilmiştir. Dolayısıyla kira artışının Yİ-ÜFE oranı üzerinden yapılması gerektiğine yönelik aşağıdaki tabloda yapılan tespit 29 dükkana yöneliktir. 2021 yılında idarenin uyguladığı kira bedelinin muhatabı olan 29 adet dükkanın tamamının kira artışının Yİ-ÜFE oranı üzerinden yapılması gerekmektedir. Anılan 29 dükkanın 2018 yılından itibaren kümülatif olarak 2023 yılında olması gereken kira bedelleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**Tablo 8: 29 Adet Dükkanın 2018-2023 Yılları Kira Artışları**

Dönem(n)	(n-1) yıllık ÜFE	İdarenin Uyguladığı Oran	İdarenin Uyguladığı Yıllık Kira Bedeli (TL)	Olması Gereken Yıllık Kira Bedeli (TL)
2018	15,47	16,6	12.775,00	12.767,70
2019	33,64	0,00	12.775,00	17.062,75
2020	7,36	14,28	14.600,00	18.318,57
2021	25,15	12,5	16.425,00	22.925,69
2022	79,89	33,3	21.900,00	41.241,02
2023	97,72	25	27.375,00	81.541,75

Tabloda görüldüğü üzere kira artışları mevzuata uygun yapılmamıştır. Kira sözleşmelerine de mevzuata uygun olarak Yİ-ÜFE oranının dikkate alınması gerektiği belirtilmesine rağmen artışlar Yİ-ÜFE oranında yapılmamış, bazı yıllar daha yüksek, bazı yıllar daha düşük artış yapılmış, bazı yıllarda ise hiç artış yapılmamıştır. Toplamda ise kira artışı olması gerekenden çok az yapılmıştır. Bu durumda 29 adet dükkan için 2023 yılında belediyenin kira geliri kaybı  $(81.541,75 - 27.375,00) * 29 = 1.570.835,75$  TL'dir.

Sonuç olarak, kira artışlarının mevzuatın belirlediği kurala uygun şekilde yapılması ve idarenin kira geliri kaybının önüne geçilmesi gerekmektedir.

#### **d) Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halinde Bulunan Bazı İşyerlerinin Kira Ücretlerini Yatırmamalarına Karşın Haklarında İşlem Yapılmaması**

Belediye yönetiminde olan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halinde bulunan kiracılardan hal kira ücretlerini ödemeyenlerle ilgili işlem yapılmadığı görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine göre kira bedeli veya tahsis ücretini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödemeyenlerin kira sözleşmelerinin feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği; aynı maddenin yedinci fıkrasında ise kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin veya tahsisin iptaline ilişkin kararın kendilerine tebliğinden itibaren, belediye toptancı halinde faaliyet gösterenlerin işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur olduğu, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

5957 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 50'nci maddesinde de, kira bedelini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödemeyenlerin kira sözleşmesinin feshine belediye encümenince karar verileceği, kira sözleşmesinin feshine karar verilenlerin, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur oldukları, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyenin kiraya vermiş olduğu dükkanlardan 8 tanesinin kiracılarının kira sözleşmelerine göre her ayın 18. günü ödenmesi gereken kiralарını zamanında ödemediği, idarenin kira gelirleri tahsilatının geciktiği bu durumun da mali kayıplara sebebiyet verdiği görülmüştür

2023 yılı sonu itibarıyla toptancı hali kira borcunu ödemeyenlerin listesi ve kira borcu tutarı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**Tablo 9: 31.12.2023 tarihi itibarıyla Hal Dükkan Kirasını Ödemeyenlerin Listesi**

Dükkan No	Belediye Sicil No	Kira Borçları (Kdv Hariç) (TL)
5	92514	35.475,00
7	108615	19.669,00
12	14409	62.689,00
13	85717	35.470,00
14	99417	35.475,00
19	95312	35.475,00
24	151870	72.104,00
28	125579	57.635,00

Kamu idaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, kira bedelini yatırmayanlarla ilgili olarak Kanunun 11'inci maddesinin altı ve yedinci fıkrası ile Yönetmeliğin 50'nci maddesine göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

### **BULGU 10: Elektrik Enerjisi Alımlarında Elektrik Tüketim Vergisi Ödenmesi**

Belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık alanlara ait elektrik faturaları incelendiğinde muaf olunmasına karşın elektrik tüketim vergisi ödendiği bu sebeple de KDV külfetine katlanıldığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çeşitli Vergiler" başlıklı beşinci bölümünde elektrik tüketim vergisinden bahsedilmiştir. Bu verginin mükellefinin elektriği tüketenler olduğu, bu vergiden istisna edilen tüketimlerin neler olduğu, elektrik enerjisini tedarik eden kuruluşların bu vergiyi elektrik enerjisi satış bedeli üzerinden elektriğin kullanıldığı işlerin konusuna göre %1 ve %5'lik oranlar üzerinden hesaplayıp tahsilini yaparak tahsil tarihini takibeden ayın 20. günü akşamına kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecbur oldukları ifade edilmiştir.

Diğer yandan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyeye tanınan muafiyet" başlıklı 16'ncı maddesinde belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşaa ve kullanımları katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaf olduğu hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte 2464 sayılı Kanun'da muafiyet ve istisnalara ilişkin düzenlemelerin yalnızca Belediye Gelirleri Kanunu ile düzenlenmesi gerektiği yönünde bir hüküm de bulunmamaktadır. Kaldı ki ödenen elektrik tüketim vergileri mevzuatta belirtilen sürelerin sonunda belediyeye geri gönderilmektedir.

Yapılan incelemede, Belediyenin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşaa ve kullanımları kapsamında tüketilen elektrik için, yukarıda belirtilen mevzuata aykırı olarak elektrik ve havagazı tüketim vergisinin ödendiği ve bu vergi sebebiyle ayrıca KDV külfetine katlandığı görülmüştür. Çünkü faturalarda elektrik tüketim vergisi KDV matrahına dahil edilmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereği Belediyenin kendi taşınmazlarında kullandığı elektrik sebebiyle elektrik tüketim vergisini ve bu vergiden

kaynaklanan katma değer vergisini ödememesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

### **BULGU 11: Elektrik Enerjisi Tedarik Eden Şirketlerin Elektrik Tüketim Vergisi Beyannamelerinde Gelir Kaybı Riski Bulunması**

Elektrik enerjisi tedarik eden şirketlerin elektrik tüketim vergisi beyanname detaylarının kontrol edilememesi nedeniyle, Belediyenin gelir kaybı riski taşıdığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çeşitli Vergiler" başlıklı beşinci bölümünde elektrik tüketim vergisinden bahsedilmiştir. Bu verginin mükellefinin elektriği tüketenler olduğu, elektrik enerjisini tedarik eden kuruluşların bu vergiyi elektrik enerjisi satış bedeli üzerinden elektriğin kullanıldığı işlerin konusuna göre %1 ve %5'lik oranlar üzerinden hesaplayıp tahsilini yaparak tahsil tarihini takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecbur oldukları hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda bahse konu hükümlerde elektrik tüketim vergisine ilişkin olarak konu, matrah, nispet açıklanmış ayrıca bu verginin ödenmesindeki sorumluluk elektrik enerjisini tedarik eden kuruluşlara verilmiştir.

Uşak Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında yer alan yaklaşık 45 adet elektrik tedarik şirketinin olduğu ve bunların nihai tüketicilere elektrik satışı yaptıkları varsayılmaktadır. Bu şirketlerin 2023 yılı boyunca nihai tüketicilere yaptıkları elektrik satışı üzerinden, abone türlerine göre %5 ve %1'lik vergi oranları esas alınarak belediyeye toplam 47.347.553,69 TL tutarında elektrik tüketim vergisi beyanında buldukları görülmüştür.

Yapılan incelemelerde konuyla ilgili olarak şu risklerin olduğu tespit edilmiştir:

- 1- İl sınırları dahilinde nihai tüketicilere elektrik enerjisi satan, kanun gereği verginin toplanmasından ve ödenmesinden sorumlu olan elektrik tedarikçisi şirketlerin toplam net sayısı bilinmemekte, Belediye tarafından sadece beyanname veren şirketlerin geçmişten 2023 yılına kadar verdikleri beyanları esas alınarak toplam 45 adet tedarikçi olduğu zımnen kabul edilmektedir. 2023 yılında beyanname veren tedarik şirketi sayısının 33 olduğu görülmektedir. Oysa elektrik satışı yapıp Belediyeye beyanname vermeyen tedarikçi var mı, varsa kaç tanesinin bu durumda olduğunun bilinmemesi ve kontrolünün yapılamaması,

- 2- Belediye tarafından Elektrik Tüketim Vergisi beyannamesinde elektrik tüketim vergisi ödeyen abonelerin %1'lik veya %5'lik abone gruplarında yer alan müşterilerden olup olmadıklarının kontrolünün sağlanamaması,
- 3- Elektrik tedarikçisi olan şirketlerden elektrik satın alan tüketicilerin ilgili aydaki gerçek elektrik tüketim miktarının, tedarikçi şirketlerin Belediyeye beyan ettikleri elektrik tüketim miktarıyla uyuşup uyuşmadığının beyannamelerde tüketim miktarları bulunmaması sebebiyle bilinmemesi,
- 4- Verginin ne zaman tahsil edildiği Belediyece bilinmediğinden vergiyi, tahsilini takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar gönderilip gönderilmediğinin takibinin sağlıklı yapılamaması,
- 5- Vergiyi geç ödeyen mükelleflere gecikme zammı tatbik edilip edilmediğinin, tatbik edildi ise bu tutarın elektrik tüketim vergisinin de Belediyeye gönderilip gönderilmediğinin bilinmemesi.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen riskler belediyenin gelirleri ve asli alacakları arasında yer alan elektrik tüketim vergisinin miktarını ciddi ölçüde etkileyip Belediye açısından gelir kaybına yol açabilecek hususlar içermektedir.

## **BULGU 12: İdarenin Elektrik Enerjisi Alımlarının İhale veya Piyasa Araştırmasına Dayalı Olarak Doğrudan Temin ile Yapılmaması**

Belediyenin elektrik enerjisi temini sürecinin incelenmesinde; elektrik enerjisinin serbest tüketici limiti kapsamında olan tüm yerler için elektrik enerjisi ihalesi yaparak veya piyasa araştırmasına uygun olarak doğrudan temin yöntemi kullanılarak serbest tüketiciye yönelik ikili anlaşmalarla tedarik edilmediği, son kaynak tedarikiyle görevlendirilen tedarik şirketinden son kaynak tedariki tarifesiyle elektrik enerjisi alındığı görülmüştür.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (cc) bendinde; Serbest Tüketici, Kurul tarafından belirlenen elektrik enerjisi miktarından daha fazla tüketimi bulunduğu veya iletim sistemine doğrudan bağlı olduğu veya organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini haiz olduğu için tedarikçisini seçme hakkına sahip gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmış, 30 Aralık 2022 tarih ve 32059 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Enerji Piyasası Düzenleme Kurul kararıyla da 2023 yılında serbest tüketici limiti 1000 kWh olarak belirlenmiştir.



6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na dayanılarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca hazırlanıp 30 Mayıs 2018 tarihli ve 30436 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4'üncü maddesinde; Görevli tedarik şirketinin, ikili anlaşmanın, serbest ve serbest olmayan tüketicilerin, son kaynak tedarikçisinin tanımlamaları yapılmış bunların yanında, serbest tüketici niteliğini haiz olduğu hâlde elektrik enerjisini, son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarik lisansı sahibi şirket dışında bir tedarikçiden temin etmeyen tüketicilere yönelik elektrik enerjisi tedarikinin "son kaynak tedariki" olduğu belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde, bir önceki takvim yılında veya içinde bulunulan yılda, serbest tüketici limitini aşan miktarda elektrik tüketilen kullanım yerinin kullanım hakkına sahip ya da kullanım hakkını edinen tüketicilerin serbest tüketici hakkını elde edebileceği ifade edilmiştir. Serbest tüketici statüsüne kavuşan tüketiciler ikili anlaşmalar yaparak tedarikçisini seçme hakkına sahip olduğundan elektrik ihtiyacını tek kaynaktan (son kaynak tedarikçiden sorumlu firmadan) karşılama zorunluluğu bulunmamakta, rekabet ve serbest piyasaya açık olarak enerji teminleri gerçekleştirebilmektedirler.

Diğer yandan 17.06.2011 tarihli ve 2011/DK.D-105 sayılı Kamu İhale Kurulu Düzenleyici Kararı'nda, serbest tüketici olan idarelerin elektrik ihtiyaçlarını 4734 sayılı Kanun çerçevesinde mal alımı ihalesi olarak temin etmeleri gerektiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 13.10.2011 tarihli ve 9 no.lu Elektronik Haberleşme Hizmeti, Elektrik ve Doğalgaz Alımı Genelgesi'nde de, 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelerce, serbest tüketici olmaları halinde elektrik ihtiyaçlarının ihale yolu ile temin edilmesinin esas olduğu; ancak, piyasada rekabet koşullarının oluşmaması veya 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan limitlerin aşılması halinde söz konusu ihtiyaçların doğrudan temin yoluyla karşılanabileceği ifade edilmiştir.

Serbest tüketici limitlerine ulaşabilen tesisler için elektrik enerjisi rekabete açık, birbirinden bağımsız birçok şirket tarafından arz edilebildiğinden söz konusu malın kamu idareleri tarafından ihale usulleriyle veya piyasa araştırmasına uygun olarak doğrudan temin yoluyla satın alınması gerektiği açıktır. İhale veya piyasa araştırmasına dayalı doğrudan temin ile ikili anlaşma yapılmaması durumunda serbest piyasaya açık bir mal olan elektrik enerjisi, görevli son kaynak tedariki şirketinden alınmak zorunda kalmaktadır. Bu şekildeki bir alım kamu kaynaklarının verimli kullanılması ilkesine uygun değildir.

Uşak Belediyesi, su ve atık su terfi merkezleri, su ve atık su arıtma tesisleri ve birçok yerde bulunan yerleşkeleri nedeniyle ciddi miktarda elektrik tüketimi yapan bir idaredir.

İdarenin 2023 yılı elektrik tüketimi incelendiğinde ise çoğu tesisinin serbest tüketici limitinde ve üzerinde elektrik tüketimi bulunduğu görülmüştür. Belediyenin bu bağlamda elektrik giderleri 2023 yılında 84.352.854,99 TL ye ulaşmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, tedarikçi firmaların teklif vermemek üzere geri dönüş yapmadığını, uygun teklifler alındığında ihaleye çıkılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, elektrik alımlarının ihale yapılmaksızın son kaynak tedarikçisinden temin edilmesi uygulamasına son verilmesi ve kamu kaynaklarının ekonomik ve verimli kullanılmasının sağlanması gerekmektedir.

### **BULGU 13: İhale Edilen Bazı Yapım İşlerinde Süre Uzatımı Verilen Hallerde All Risk Sigorta Süresinin Geriye Dönük Olarak Uzatılması**

Belediyenin ihale ettiği ve süre uzatımı verilen yapım işlerinin bazılarında all risk sigortalarının mevzuata aykırı bir şekilde geçici kabul tarihinden sonra geriye dönük olarak düzenlendiği görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve İşyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında; "*Sigortaya esas alınacak bedeller, işin kendisi için sözleşme bedeli, her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ve benzeri için ise piyasa rayiçlerine göre hesaplanan bedellerdir. Ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve veya sigorta süresinin uzatılması zorunludur.*" ifadeleri yer almaktadır.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin "İşin ve İş Yerinin Korunması ve Sigortalanması" başlıklı 17.1 inci maddesinde; "*Yüklenici; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı, Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler çerçevesinde "all risk" sigorta yaptırmak zorundadır.*" hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre yapım işlerinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek risklere karşı yapılan all risk sigortasının, süre uzatımı halinde zeyilname ile bedelinin ve süresinin arttırılması zorunludur.

Bu nedenle süre uzatımı verilen süreç içerisinde sigortanın olmaması halinde idare, herhangi bir olumsuz durum ortaya çıktığında fazladan külfete katlanma riskiyle karşı karşıya kalacağı gibi geçmiş tarihe yönelik düzenlenen sigorta poliçesinin bu dönemde ortaya çıkabilecek riskleri ortadan kaldıramayacağı ise tabiidir.

Kamu idaresi cevabında, bundan sonra yapılacak işlemlerin bulgu doğrultusunda gerçekleşeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, süre uzatımı verilen durumlarda all risk sigorta süresinin bitim tarihinin geçici kabul tarihine göre düzenlenmesi ayrıca süre uzatımı gibi hallerde sigorta poliçesinin zamanında düzenlenmesi konusunda gerekli özenin gösterilmesi gerekir.

#### **BULGU 14: İmar Kanunu Uyarınca Alınan Otopark Bedellerinin Mevzuata Aykırı Olarak Kullanılması**

Otopark Yönetmeliği uyarınca otopark ihtiyacını kendi parselinden karşılamayan yapılara ilişkin olarak yapı ruhsat harcıyla birlikte tahsil edilen otopark bedellerinin amacı dışında kullanıldığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 37 ve 44'üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliği'nin "Yapı ruhsatı ve kullanma izinlerinin verilmesi" başlıklı 10'uncu maddesinde; yapılacak yapılara belirtilen esaslara göre otopark yerleri ayrılmadan yapı ruhsatının, söz konusu otoparklar inşa edilip hazır hale getirilmeden de yapı kullanma izninin verilmeyeceği düzenlenmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Otopark bedelinin tespit, tahakkuk ve tahsili" başlıklı 12'nci maddesi uyarınca otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esasları bu Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak ilgili idareler tarafından belirlenecek ve otopark bedelleri kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılacaktır. Bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranı uygulanacaktır.

Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde ise otopark hesabında toplanan meblağın bölge ve genel otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Bu düzenlemelere göre otopark bedellerinin kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılması, bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranının uygulanması ve hesaptaki meblağın otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılmaması gerekmektedir.

Belediyenin banka hesaplarına ilişkin kayıtların incelenmesinde; tahsil edilen otopark bedellerinin belediyenin ayrı bir otopark hesabında değil, halihazırda mevcut ve kullanılan bir hesaba aktarıldığı ve bu meblağın otopark tesisi dışında başka amaçlarla kullanıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, otopark bedellerinin kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılması, bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranının uygulanması ve hesaptaki meblağın otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılmaması gerekmektedir.

### **BULGU 15: İmar Programlarının Hazırlanmaması**

Belediyenin imar planına uygun olarak imar programının hazırlanmadığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "İmar Programları, Kamulaştırma ve Kısıtlılık Hali" başlıklı 10'uncu maddesine istinaden belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik üzere 5 yıllık imar programlarını hazırlamalıdır. Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilmelidir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerlerin bu program süresi içinde ilgili kamu kuruluşlarınca kamulaştırılması için gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulmalıdır.

İmar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarının hazırlanması gerektiğinin Kanun ile kurala bağlandığı, bu hükümlerle Kanun koyucunun, taşınmaz sahiplerinin haklarının sürüncemede bırakılan imar planlarıyla zarara uğramasının önüne geçmeyi ve özel mülk statüsünden çıkması planlanan ve bu niteliği itibarıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmazlar için haksız mali yükümlülüklerle engel olmayı amaçladığı, bu nedenle imar planına alınan yerler için, plan tarihinden itibaren en geç üç ay içinde imar programının hazırlanması gerektiğini öngördüğü anlaşılmaktadır.

Belediyenin şehrin değişik kısımları için hazırlanmış imar planları bulunmaktadır. Fakat bu imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde planlara uygun olarak imar planlarını uygulamak üzere hazırlanması gereken 5 yıllık imar programlarının hiç birisinin

geçmişten bu yana hazırlanmadığı, bu sebeple imar planlarının uygulamasında özellikle kamulaştırmaların düzensiz bir şekilde yapılmasına sebep olduğu görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, imar programını yapıp yapmamak konusunda Belediyenin tercihi bulunmamaktadır. Kanun'un açık hükmü gereği bu programların süresi içerisinde hazırlanması ve diğer bildirimlerin zamanında yapılması kamu düzeni açısından önem arz etmektedir.

### **BULGU 16: Mal, Hizmet ve Yapım İşlerine İlişkin Bazı Alımların 4734 Sayılı Kanun'da Öngörülen İhale Usulleri Yerine Parçalara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi**

Belediyenin bazı mal, hizmet ve yapım işlerine ilişkin satın almaları incelendiğinde ihale usulü yerine doğrudan temin yönteminin kullanılarak kısımlara bölmek suretiyle Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen parasal limitlerin altında kaldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 431.810,00 TL'sini, diğer idarelerin 143.845,00 TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaseye ilişkin alımların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 22.5.1.2. numaralı maddesinde ;

"...4734 sayılı Kanunun 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanunun 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanunun 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanunun temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gereklidir." denilmek suretiyle aynı nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünerek yapılmasının 4734 Sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiği ifade edilmektedir.

Ayrıca ihale uygulama yönetmeliklerinin (mal, hizmet, yapım) “Temel İlkeler” başlıklı ve benzer düzenlemeleri içeren maddelerinde; eşik değerlerin veya parasal limitlerin altında kalmak amacıyla alımların kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından yapılan mal, hizmet ve yapım işlerine ait alımlarda 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinin (d) bendiyle 2023 yılı için her bir alım için belirlenen Katma Değer Vergisi Hariç 143.845,00 TL’lik limite uyulmuş olmakla birlikte niteliği itibari ile aynı mahiyette olan yıl içerisinde sürekli tekrarlanan, mal, hizmet ve yapım işlerine ait alımların bazılarının aynı gün içerisinde bazılarının ise yakın tarihlerde parçalara bölünmek suretiyle gerçekleştirildiği görülmüştür. İdarenin bu şekilde kısımlara bölerek gerçekleştirdiği alımlara ilişkin bazı örneklere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

**Tablo 10: Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlar**

İşin Türü	Yevmiye Tarihi	Alım Türü	Kdv Dahil Tutar (TL)
Taşıt Kiralama	04.08.2023	Hizmet	123.600,00
Taşıt Kiralama	04.08.2023	Hizmet	144.000,00
Taşıt Kiralama	04.08.2023	Hizmet	100.800,00
Organizasyon	17.08.2023	Hizmet	166.680,00
Organizasyon	17.08.2023	Hizmet	165.600,00
Organizasyon	17.08.2023	Hizmet	169.200,00
Organizasyon	17.08.2023	Hizmet	163.800,00
Organizasyon	18.08.2023	Hizmet	151.920,00
Organizasyon	18.09.2023	Hizmet	108.000,00
Organizasyon	18.09.2023	Hizmet	118.800,00
Organizasyon	18.09.2023	Hizmet	138.000,00
Organizasyon	18.09.2023	Hizmet	158.400,00
Organizasyon	18.09.2023	Hizmet	158.400,00
Yapım, Bakım ve Onarım	08.08.2023	Yapım	158.400,00
Yapım, Bakım ve Onarım	08.08.2023	Yapım	157.200,00
Yapım, Bakım ve Onarım	15.02.2023	Yapım	164.843,64
Yapım, Bakım ve Onarım	15.02.2023	Yapım	115.893,79
Malzeme	12.07.2023	Mal	8.643,50
Malzeme	12.07.2023	Mal	164.728,00
Malzeme	18.04.2023	Mal	117.773,44
Malzeme	18.04.2023	Mal	95.820,72
Malzeme	20.09.2023	Mal	169.183,20
Malzeme	20.09.2023	Mal	168.480,00
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	08.03.2023	Mal	141.450,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	08.03.2023	Mal	143.319,00
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	28.03.2023	Mal	141.400,00
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	29.03.2023	Mal	142.006,00

Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	02.06.2023	Mal	142.662,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	02.06.2023	Mal	141.652,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	23.06.2023	Mal	141.652,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	23.06.2023	Mal	141.147,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	18.08.2023	Mal	139.127,50
Bütçe İçi İşletme İçin Yiyecek Malzemesi	18.08.2023	Mal	138.774,00
Malzeme	15.02.2023	Mal	153.400,00
Malzeme	15.02.2023	Mal	165.200,00
Malzeme	02.08.2023	Mal	171.600,00
Malzeme	02.08.2023	Mal	171.600,00
Temizlik Malzemesi	29.05.2023	Mal	154.364,40
Temizlik Malzemesi	11.07.2023	Mal	168.710,50
Temizlik Malzemesi	15.05.2023	Mal	134.406,00
Temizlik Malzemesi	16.08.2023	Mal	159.012,00
Temizlik Malzemesi	17.08.2023	Mal	120.840,00

İdare tarafından aynı kapsamda ihale edilebilecek işlerde, kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d bendinde belirtilen parasal limitlerin altında kalmak suretiyle doğrudan temin yönteminin kullanılması 4734 sayılı kanunda belirtilen uyulması gereken temel ilkelerin göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, Belediye tarafından yapılan alımların 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen "temel ilkeler" çerçevesinde yine aynı Kanun'da düzenlenen usul ve esaslara göre yapılması gerekmekte olup Kanun'da belirtilen temel ihale usulleri ile yapılması gereken alımlar parçalara bölünmek suretiyle doğrudan temin yöntemi ile yapılmamalıdır.

#### **BULGU 17: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödenegin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması**

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ve 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal alımlarına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, İdarenin bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; idarelerin yaklaşık maliyeti 1.439.543 TL'sine kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını, pazarlık usulü ile ihale yaparak temin edebileceği; aynı Kanun'un "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin 431.810 TL'sini, diğer idarelerin 143.845 TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımların ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Yine aynı Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendinde; bu Kanun'un 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62'nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ'in "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin (3) numaralı bendinde; "*Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarı dikkate alınır. Mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranı hesaplanır.*" denilmektedir.

Belediyenin mal alımlarına ilişkin başlangıç ödeneği ile yıl içinde yapılan ödenek aktarmaları sonucu oluşan toplam ödenek tutarı 454.147.782,84 TL olup bu ödenek tutarının %10'u ise 45.414.778.28 TL'ye isabet etmektedir.

Yapılan incelemede, yıl içinde 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ve 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca yapılan mal alımlarına ilişkin harcama toplamınının 160.995.441.72 TL olduğu; bu tutarın 2023 yılı bütçesiyle ayrılan ödeneğin %35'ine isabet ettiği ve mevzuat ile belirlenmiş olan %10'luk limitin aşımına neden olan harcamalar için ise Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, belediye tarafından 2023 yılı içerisinde, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ve 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi



kapsamında gerçekleştirilen mal alımlarında, bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin %10'u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşılması hususu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Genel Tebliği hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

### **BULGU 18: Sayıştaya Gönderilecek Verilerde Gecikme Yaşanması**

Belediyeye ilişkin verilerin mevzuatta belirtilen süreler içerisinde Sayıştaya gönderilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın "Defter, mali tablo, belge ve bilgilerin verilme yeri ve süresi" başlıklı 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında; birleştirilmiş veriler defterinin takip eden ayın sonuna kadar gönderileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilen şekilde bilgilerin süresi içerisinde Sayıştaya gönderilmediği tespit edilmiştir.

**Tablo 11: İdarenin Sayıştaya Veri Gönderme Durumu**

Mali Ay	Veri Seti ile Gönderilen Son Yevmiyenin Tarihi	BVD'nin Gönderilmesi Gereken Son Tarih	BVD Gönderim Tarihi	Notlar
1		28.02.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
2		31.03.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
3	31.03.2023	30.04.2023	18.04.2023	
4	30.04.2023	31.05.2023	12.07.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.
5	31.05.2023	30.06.2023	12.07.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.
6	30.06.2023	31.07.2023	12.07.2023	
7		31.08.2023		Bu ay veri gönderilmemiştir.
8	31.08.2023	30.09.2023	03.10.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.
9	30.09.2023	31.10.2023	03.11.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.
10	31.10.2023	30.11.2023	11.12.2023	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.
11	30.11.2023	31.12.2023	03.01.2024	Veri Usul ve Esaslarda Belirtilen Sürelerde Gönderilmemiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bulgu doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağını belirtmiştir.

Sonuç olarak, ilgili verilerin belediyenin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde ilgili Yönetmelik'te belirlenmiş süreler içerisinde Sayıştaya zamanında gönderilmesi sağlanmalıdır.

---

---

## **BULGU 19: Süre Uzatımı Verilen Yapım İşinde Revize İş Programının Yapılmaması**

Belediyenin ihale ettiği yapım işinde süre uzatımı verilmesine karşın revize iş programı yapılmamıştır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin İşin Yürütülmesi başlıklı Beşinci Bölümünün "İş programı" başlıklı 17'nci maddesinin yedinci fıkrasında, "*İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu hususun kendisine tebliği tarihinden başlamak üzere yedi gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır.*" denilmektedir. Bu düzenlemeye göre yapım işinde süre uzatımı olduğu takdirde yüklenicinin yedi gün içinde revize iş programını düzenleyerek idareye sunması gerekir.

Yüklenici tarafından hazırlanması gereken revize iş programı, işin başında hazırlanarak idare tarafından onaylanan onaylı iş programı göz önünde bulundurularak, süre uzatımları ve iş artışları kapsamında varsa ödenek aktarımlarını da kapsayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu kapsamda yeni durumda ortaya çıkan ödeneklerin yıllara göre dağılım esasları ile varsa işin kısımları ile bitirme tarihleri de dikkate alınarak sözleşme bedeli üzerinden bir günde yapılması gereken iş tutarı hesaplanmalı ve aylık imalat ve iş miktarları yeniden belirlenmelidir. Belirlenen bu imalat ve iş miktarları revize iş programı tarihinden önce yüklenici tarafından gerçekleştirilmiş olan imalat ve iş miktarlarını değil ödeneklerin yıllara göre dağılım esaslarına göre sözleşme bedeli üzerinden bir günde yapılması gereken iş tutarı üzerinden hesaplanarak belirlenen imalat ve iş miktarlarını yansıtmalıdır. Ödenek iş programı uyumunun bu çerçevede sağlanmadığı durumlarda, hem işin başında hazırlanan onaylı ilk iş programının hazırlanması anlamını yitirmekte, hem de sözleşme bedeli üzerinden hakediş bazında yapılan imalat yüzdelerinin ödeneklerle birebir uyum içerisinde ilerlemesi neticesinde fiyat farkı hesaplanması öngörülen işlerde hatalı hesaplamaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bundan sonra yapılacak işlemlerin bulgu doğrultusunda gerçekleşeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, süre uzatımı verilen hallerde yeni duruma uygun revize iş programının düzenlenmesi sağlanmalıdır.

---

---

**BULGU 20: Yapım İşinde Geçici Kabul Eksikliklerinin Fiyatlandırılmaması ve Sözleşme Bedeline Oranla Ulaştığı Yüzde Düzeyinin Gösterilmemesi**

Belediyenin ihale ettiği yapım işinde, kabul komisyonu tarafından düzenlenen geçici kabul tutanağında kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit edildiği ancak bu eksikliklerin sözleşme bedelinin yüzde beşini geçip geçmediğini gösteren bir fiyatlandırma yapılmadığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 41'inci maddesinin dördüncü fıkrasında ; *“Kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır. Bu oranı geçmeyen kusur ve eksiklikler, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olmalıdır.”* hükmü ile aynı maddenin 5'inci fıkrasının (b) bendinde ; *“Kabul komisyonu, kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit ederse; geçici kabul tutanağını tanzim ederek gördüğü kusur ve eksikliklerin ayrıntısını gösterir bir liste düzenler ve bunların giderilmesi için gerekli olan süreyi tutanakta belirtir.”* hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, yüklenicinin idareye geçici kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunmasını müteakip, geçici kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının, işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır. Bu oranı geçmeyen kusur ve eksikliklerin, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olması gerekmektedir.

Bu nedenle Belediye tarafından, gerekli olan yüzde beşlik eksik ve kusurlu işler tespit edilirken, teklif birim fiyatlı işlerde eksik ve kusurlu işlerin bedellerinin birim fiyatlar üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Ancak yapılan incelemede Belediyenin eksik ve kusurlu işlerin sözleşme bedelinin yüzde beşinden eksik olup olmadığının tespitini yapmadan geçici kabul tutanağını hazırladığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bundan sonra yapılacak işlemlerin bulgu doğrultusunda gerçekleşeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yapım işlerine ilişkin geçici kabul işlemlerinin, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde öngörülen hükümlere uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI  
06520 Balgat / ANKARA  
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00  
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr  
<https://www.sayistay.gov.tr>

**8. EKLER****EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

<b>Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu</b>			
<b>Bulgu Adı</b>	<b>Yıl/Yıllar</b>	<b>İdare Tarafından Yapılan İşlem</b>	<b>Açıklama</b>
Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Uşak İl Özel İdaresine Gönderilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 3'üncü bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Atık Su Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisine İlişkin Teşvikten Yararlanılamaması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 4'üncü bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Atıksu Gelirlerinin Atıksu İle İlgili Hizmetlerin Dışında Kullanılması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem

			yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 5'inci bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Belediye İtfaiye Yönetmeliği'ne Göre Bulundurulması Gereken Araçların Belediyede Mevcut Olmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 6'ncı bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Belediyenin Sorumluluğundaki Toptancı Halinde Hal Mevzuatına Aykırı Uygulamaların Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 9'uncu bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.

Elektrik Enerjisi Alımlarında Elektrik Tüketim Vergisi Ödenmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 10'uncu bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Elektrik Enerjisi Tedarik Eden Şirketlerin Elektrik Tüketim Vergisi Beyannamelerinde Gelir Kaybı Riski Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 11'inci bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
İdarenin Elektrik Enerjisi Alımlarının İhale veya Piyasa Araştırmasına Uygun Olarak Doğrudan Temin İle Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 12'nci bulgusu olarak Raporda

			yeniden bulgu konusu edilmiştir.
İmar Programlarının Hazırlanmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 15'inci bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
İhale Yöntemi ile Yapılması Gereken Bazı Alımların Doğrudan Temin Usulü ile Yapılması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus başlık ve içerik olarak revize edilerek Diğer Bulgular bölümünün 16'ncı bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine



			getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Diğer Bulgular bölümünün 17'nci bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin KDV'nin İndirim Konusu Yapılması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünün 5'inci bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu konusu edilmiştir.
Tahsisli Taşınmazlara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne Uygun Olarak Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Kurum tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığından bulgunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu husus Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünün 6'ncı bulgusu olarak Raporda yeniden bulgu

			konusu edilmiştir.
--	--	--	-----------------------